

Nébih Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság ISTA Laboratórium	Változat	9.2
Munkautasítás 9. kiadás	Kiadás dátuma:	2022.04.01.
MU-M-10 Mintavétel	Oldal:	1 / 6

Mintavétel

Kiadás érvényesítése	Dátum	Kiadta
Írta: Ivanovics Gyöngyi minőségügyi megbízott	2022.04.01.	
Ellenőrizte és jóváhagyta: Ripka Géza laboratóriumvezető	2022.04.01..	
A minőségirányítási eljárás visszavonásig érvényes		

Előzmények és változások:

Változat/ Kiadás	Dátum	Változás leírása	Kiadta
7.2	2014.07.28	Új kiadás	Lukács József
8.1	2015.04.20.	Új kiadás: fejléc és formátum, 4. pont kiegészítése	Lukács József
8.2	2017.01.20.	4.3 kiegészítése a zárás követelményekkel	Lukács József
9.1.	2019.07.01.	Új kiadás	Lukács József
9.2	2022.04.01.	3. ISTA Szabályzat hivatkozások követése	Károlyi Gyula

Tartalom:

1. Cél
2. Érvényességi terület és felelőségek
3. A folyamat leírása
4. Kapcsolódó dokumentumok

Nébih Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság ISTA Laboratórium	Változat	9.2
Munkautasítás 9. kiadás	Kiadás dátuma:	2022.04.01.
MU-M-10 Mintavétel	Oldal:	2 / 6

1. Cél

Az ISTA Laboratórium által végzett mintavétel rendjének meghatározása annak érdekében, hogy a tevékenységünket az ISTA módszertani előírásoknak megfelelően, magas színvonalon tudjuk biztosítani a megrendelők számára.

2. Érvényességi terület és felelősségek

A munkautasítás vonatkozik a az ISTA Akkreditálási Szabvány szerint akkreditált ISTA Laboratórium mintavételi tevékenységére és minden munkatársra, akik a mintavételt végzik és a kapcsolódó feljegyzéseket készítik és ellenőrzik.

Mintavételt csak a módszer előírásainak megfelelő, jóváhagyott eszközökkel szabad végezni. A mintavevők kötelessége ellenőrizni, hogy ellenőrzött állapotban levő berendezéseket használjanak és azok rendeltetésszerű használatáért. A feladatokkal kapcsolatos kötelezettségek megállapításáért és megköveteléséért az osztályvezető felelős.

3. A folyamat leírása

Mintavételt az akkreditálás műszaki területén dolgozó mintavevő személyek végeznek. Az ISTA Szabályzat 2. fejezetében leírt módszereket kell alkalmazni ahhoz, hogy a tétel minőségét a laboratóriumi minta megfelelően képviselje. A felsorolt mintavételi módszerek biztosítják, hogy a laboratóriumi vizsgálatok eredménye érvényes az egész vetőmag tételre.

A fenti szabvány kiter többek között

- a mintavételi eszközökkel kapcsolatos előírásokra
- a mintacsökkentési eszközökkel kapcsolatos előírásokra
- a tétel homogenitásának ellenőrzésére a mintavétel során
- a mintavételi eljárás részleteire, ezen belül a mintavételi tervre, a laboratóriumi minta készítésére és csomagolására
- a mintavétel speciális eseteire.

Részminta

A mintavételi folyamat a részminták vételével kezdődik. A részminták vételére a szabványokban illetve munkautasításokban meghatározott mintavételi eszközöket lehet használni az adott fajtól és a tétel csomagolásától függően. Ezek lehetnek mintavevő tör, mintavevő bot vagy automata mintavevő eszköz. A részminták legkisebb számát a módszertani szabvány határozza meg a tétel tömegétől és a csomagolási egységek számától és minőségétől függően (ISTA Szabályzat 2A és 2B táblázat).

Ha a részminták nem homogének, akkor a mintavételt le kell állítani.

Speciális esetekben előfordulhat, hogy egyes mintavevőknek kézzel kell mintát venni (szárnyas magvak, füvek, vetőszalag, vetőágy). A kézzel mintázandó eseteket a szabvány 2.5.1.3.f. pontja sorolja fel.

Nébih Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság ISTA Laboratórium	Változat	9.2
Munkautasítás 9. kiadás	Kiadás dátuma:	2022.04.01.
MU-M-10 Mintavétel	Oldal:	3 / 6

Alapminta

Az alapminta képzése a részminták összeöntésével történik –ha azok homogének. Az alapmintának elegendő mennyiségű/tömegű magot kell tartalmaznia ahhoz, hogy a megrendelő kérésének megfelelő számú és a laboratóriumi vizsgálatok elvégzéséhez elegendő méretű laboratóriumi és letéti mintát lehessen képezni belőle.

Laboratóriumi minta

A laboratóriumi mintá(ka)t az alapmintából megfelelő mintacsökkentési módszerrel kell képezni. A mintacsökkentésre használható eszközök a rekeszes mintaosztó, kúpos mintaosztó, és a centrifugális mintaosztó. A laboratóriumi minta legkisebb tömegét a szabvány tartalmazza fajonként (ISTA Szabályzat 2C 1.-3. és 2D 1-2 táblázat). Nedvességtartalom vizsgálatra őrlendő fajokból 100 g mintát, egyéb fajokból 50 g mintát kell legalább venni (ld. Melléklet).

A laboratóriumi minta csomagolására és jelzésére szintén a szabvány ad részletes utasítást. Amennyiben nedvességtartalom vizsgálatra is kell mintát képezni, azt az első keverés után kell kivenni a minta több pontjából és a lehető legrövidebb időn belül lezárni a mintaküldő edényt. Először az alapmintát jól össze kell keverni, aztán legalább három különböző helyről kisebb adagokat kell kivenni egy kisebb tál vagy nagyobb kanál segítségével, amit aztán a mintaedénybe kell tenni, mint laboratóriumi mintát. A nedvességtartalom mintát egy kanál segítségével kell az edénybe tölteni, kézzel tilos a mintához nyúlni! Nedvességtartalom vizsgálatra őrlendő fajokból 100 g mintát, egyéb fajokból 50 g mintát kell legalább venni.

Az elfogadott mintatároló edény: teljesen feltöltve maggal, egy darab nylonnal lefedve, lekötözve és a teteje rácsavarva. A további mintákhoz aztán folytatni kell a keverést és utána csökkenteni a mintát. Földimogyoró, ricinus, vadgesztenye, gesztenye, cédrus, mogyoró, bükk, páfrányfenyő, tölgy, mocsári ciprus, Tectona és nagymagvú Abies és Pinus fajok nedvességtartalmát csak belföldi tételekre vizsgálja a laboratórium.

Minden laboratóriumi mintát olyan módon kell lezárni, hogy azt a zárás megsértése nélkül ne lehessen kinyitni.

Mintakezelés

A mintavételi műveletről a V115 mintavételi jegyzőkönyvön készül a feljegyzés, ha a mintavétel a szabványtól eltért a vevő kérésére, akkor erről külön feljegyzést kell készíteni.

A mintavételre vonatkozó megfelelő adatokat (mintavétel helye, ideje, a tétel bruttó és nettó tömege, kiszerelési egységek száma és típusa, a csávázás ténye) a jegyzőkönyv tartalmazza, melyet a mintavétel során véglegesít a mintavevő és aláírásával igazol.

A laboratóriumi mintákat vagy a mintavevő személyesen viszi be a vizsgáló laboratóriumba vagy postai úton kerül elküldésre.

Nébih Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság ISTA Laboratórium	Változat	9.2
Munkautasítás 9. kiadás	Kiadás dátuma:	2022.04.01.
MU-M-10 Mintavétel	Oldal:	4 / 6

Munkavédelmi előírások

A mintavétel során ügyelni kell a munkavédelmi előírások betartására. Csak olyan vetőmag tételből szabad mintát venni, amely biztonságos magasságig van felrakva és stabil, a zsákok közé menni nem jelent veszélyt.

Csávázott vetőmag tételek setében a csávázószerrel kapcsolatos munkaegészségügyi-munkavédelmi előírásokat be kell tartani.

4. Kapcsolódó dokumentumok

- ISTA Szabályzat 2. fejezet
- ISTA Mintavételi Kézikönyv
- MK-2. melléklet Tevékenység lista
- ME-16 Feljegyzések kezelése
- ME-02 Képzési szükségletek
- M-20 Mintavételi eszközök és azok használata
- ME-03 Mintavételi és vizsgálati munka ellenőrzése
- V115 nyomtatvány

Nébih Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság ISTA Laboratórium	Változat	9.2
Munkautasítás 9. kiadás	Kiadás dátuma:	2022.04.01.
MU-M-10 Mintavétel	Oldal:	5 / 6

1 Melléklet: Nedvességtartalom vizsgálathoz őrlendő fajok

ISTA Szabályzat 9A Táblázat 1. rész: Szántóföldi és zöldség fajok

Faj

*Arachis hypogaea**

Avena spp.

Cicer arietinum

Citrullus lanatus

Fagopyrum esculentum

Glycine max

Gossypium spp.

Hordeum vulgare

Lathyrus spp.

Lupinus spp.

Macropterygium atropurpureum

Oryza sativa

Phaseolus spp.

Pisum sativum

*Ricinus communis**

Secale cereale

Sorghum spp.

Triticum spp.

xTriticosecale

Vicia spp.

Vigna spp.

Zea mays

*csak belföldi minősítéshez

Nébih Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság ISTA Laboratórium	Változat	9.2
Munkautasítás 9. kiadás	Kiadás dátuma:	2022.04.01.
MU-M-10 Mintavétel	Oldal:	6 / 6

ISTA Szabályzat 9A Táblázat 2. rész Famagvak

Faj

Acacia spp.
Acer spp.
Ailanthus altissima
Amorpha fruticosa
Calocedrus decurrens
Caragana arborescens
Carpinus betulus
Catalpa spp.
Cornus spp. (EMT ≤ 200 g)
Cornus spp. (EMT > 200 g)
Crataegus monogyna
Cytisus scoparius
Elaeagnus angustifolia
Euonymus europaeus
Fraxinus spp.
Gleditsia triacanthos
Ilex aquifolium
Juniperus spp.
Koeleruteria paniculata
Laburnum spp.
Ligustrum vulgare
Liriodendron tulipifera
Malus sylestris
Prunus spp.
Robinia pseudoacacia
Styphnolobium japonicum
Spartium junceum
Taxus spp.
Tilia spp. (EMT > 200 g)
Viburnum opulus